

План - конспект заняття №1

Предмет: "Охорона праці в галузі "

Тема заняття: **Тема: Вступ. Міжнародні норми в галузі охорони праці.**

Вид заняття: Лекція

Методи: _____

Мета заняття :Навчальна: оволодіти знаннями нового матеріалу, освоїти питання основні терміни та визначення в галузі охорони праці.

Виховна: сприяти формуванню пізнавального інтересу у процесі навчання, сприяти формуванню поглядів соціальне партнерство, як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці.

Міжпредметні зв'язки: Безпека життєдіяльності, охорона праці, будівництво, ремонт, утримання автомобільних доріг, виробнича практика.

Конкретні завдання навчання і рівні засвоєння знань:

Студенти повинні

- **Ознайомитись** з основними поняттями та станом охорони праці в Україні
- **Запам'ятати** поняття соціальної відповідальності
- **Розуміти і вміти пояснити** основні Конвенції МОП в галузі охорони праці
- **Вміти** пояснити призначення Організації Об'єднаних Націй, Всесвітньої організації охорони здоров'я

Забезпечення заняття:

А. Наочні посібники: _____

Б. Роздатковий матеріал: _____

В. Технічні засоби навчання: _____

Г. Навчальні місця (для практич. занять, лаб. робіт): _____

Д. Література:

Основна: Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О.

Основи охорони праці: Підруч. Для студ. Вищих навч. Закладів. За ред. М.П. Гандзюка. - К.: Каравела, 2004. - 408 с.

Додаткова: Типове положення про службу охорони праці. К.: Норматив, 1993. - 31 с.

Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємств. К.: Норматив, 1993. - 28 с.

Хід і структура заняття:

1. Сучасний стан охорони здоров'я.
2. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці.
3. Соціальне партнерство.
4. Основні принципи соціальної відповідальності.
5. ООН.Всесвітня організація охорони здоров'я.

ВСТУП

Перехід суспільства до широкого використання ринкових відносин, виникнення різноманітних форм власності потребують розроблення нових методологічних підходів до побудови сучасної моделі управління умовами, охороною й безпекою праці на національному, регіональному й виробничому рівнях, гнучкої та доступної для різних господарських структур і форм власності.

У суспільстві із соціально орієнтованою економікою охорона праці має бути одним з найважливіших завдань соціально-економічної політики як держави, так і кожного підприємства й організації.

Охорона праці — проблема складна і багатогранна. Для її вирішення потрібна активна участь фахівців різних профілів: технологів, проектувальників, екологів, санітарних лікарів, лінійних керівників та ін. Особлива роль у цій важливій справі належить економістам. Вони визначають економічні наслідки незадовільного стану охорони праці, нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; розміри шкоди, заподіяної працівникам унаслідок тимчасової непрацездатності й каліцтва. Економісти також розраховують вартість різних варіантів організаційно-технічних рішень щодо підвищення рівня безпеки праці. Цим зумовлена необхідність вивчення майбутніми бакалаврами з економіки основ охорони праці.

Процес навчання складається з теоретичних і практичних занять із застосування комп'ютерних методів, що проходять відповідно до законодавства України та інших діючих нормативних документів стосовно охорони праці.

Мета дисципліни — допомогти студентам оволодіти системою знань з охорони праці та виробити вміння і навички у сфері формування сучасної моделі управління умовами, охороною, безпекою праці на національному, регіональному й виробничому рівнях.

Головні завдання курсу:

- озброєння студентів знаннями з охорони праці та застосування їх на рівні підприємства, організації;
- розвиток у студентів навичок науково-дослідницької діяльності.

Виробниче середовище: сутність і основні чинники

Праця — це доцільна, свідома, організована діяльність людей, спрямована на створення матеріальних і духовних благ, необхідних для задоволення суспільних та особистих потреб людей. Зміст і характер праці залежать від рівня розвитку продуктивних сил і виробничих відносин.

Людина значну частину свого життя витрачає на працю, яка є основним видом діяльності, оскільки пов'язана з виробництвом суспільно корисних продуктів — матеріальних та ідеальних.

Праця як процес являє собою єдність трьох складників:

- самої праці як доцільної діяльності;
- предмета праці (того, на що спрямована праця);
- знарядь праці (речі або комплексу речей, за допомогою яких людина діє на предмет праці).

Зміст праці зумовлюється технікою, технологією, організацією виробництва і виробничим середовищем, тобто рівнем розвитку продуктивних сил суспільства.

Виробниче середовище — це середовище, де людина здійснює свою трудову діяльність (предмети праці, знаряддя праці, продукти праці, умови праці).

Під терміном «виробниче середовище», який надто активно використовується на Заході, мається на увазі більш широке поняття, ніж тільки умови праці. Ґрунтуючись на принципі системного підходу до виробництва, він включає й організацію виробництва з різними елементами управління, серед яких одним з провідних є вдосконалення охорони праці, у тому числі з використанням економічних стимулів.

Роботи відрізняються величиною і структурою навантажень, умовами виробничого середовища, що викликає певне трудове напруження організму працівника. Відмінності в напруженості певних фізіологічних систем зумовлені різними факторами та їх комбінаціями. **При цьому виділяють чинники важкості праці — фактори трудового процесу і фактори умов праці.**

Фактори важкості праці визначаються:

- особливостями трудового процесу;
- умовами виробничого середовища.

Чинники трудового процесу показують навантаження на м'язову і нервову системи; співвідношення між динамічними і статистичними навантаженнями; ритм і темп; кількість інформації, що надходить та переробляється; монотонність; робочу позу і змінність роботи.

Фактори умов праці включають певну сукупність санітарно-гігієнічних елементів виробничого середовища, які діють на працівника під час роботи.

Відповідно до рекомендацій МОП визначають такі основні чинники виробничого середовища, що впливають на працездатність людини в процесі виробництва¹:

— фізичне зусилля (переміщення вантажів певної ваги в робочій зоні; зусилля, пов'язані з утриманням вантажів, натисканням на предмет праці або важіль управління механізмом протягом певного часу);

— нервові напруження (складність розрахунків; особливості вимоги до якості продукції, складність управління механізмом, апаратом, приладдям; небезпека для життя і здоров'я людей під час виконання робіт; особлива точність виконання);

— робоча поза (положення тіла людини та її органів відповідно до засобів виробництва);

— монотонність роботи (багаторазове повторення одноманітних, короткочасних операцій, дій, циклів);

— температура, вологість, теплове випромінювання;

— забруднення повітря;

— виробничий шум;

— вібрація, обертання, поштовхи;

— освітленість у робочій зоні.

Вказані чинники впливають на здоров'я і працездатність людини. Для оцінки працездатності застосовуються три групи показників — виробничі, фізіологічні і психологічні, які характеризують результати виробничої діяльності, фізіологічні зрушення і зміни у психічних функціях людини в процесі праці. Тому необхідна комплексна оцінка факторів виробничого середовища і характеру праці.

Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я та працездатності людини в процесі праці.

Охорона праці як наукова дисципліна виникла на перетині соціально-правових, технічних і медичних наук. Головними об'єктами її досліджень є людина в процесі праці, виробниче середовище, організація праці та виробництва. На підставі цих досліджень розробляються заходи щодо підвищення рівня умов праці на виробництві.

Вивчення факторів виробничого середовища, організаційно-технічних і санітарно-гігієнічних умов, у яких здійснюється трудова діяльність людини, а також системи правових заходів щодо виконання правил техніки безпеки, виробничої санітарії та охорони праці є предметом курсу «Основи охорони праці». Розглядаючи «Основи охорони праці» як наукову дисципліну, слід зазначити, що вона виникла й сформувалася на стику наук про працю і людину.

Наука про охорону праці тісно пов'язана з іншими науками. Вона широко використовує найновіші досягнення науки і техніки, базується на теоретичних розробках з фізики, хімії, математики, електроніки, медицини, економіки тощо. Важливе місце в розробці питань охорони праці займають такі наукові дисципліни, як ергономіка, інженерна психологія і фізіологія праці, технічна естетика.

Для визначення на науковій основі методів і шляхів поліпшення та оздоровлення умов праці на виробництві, забезпечення правильного ритму праці, режиму праці і відпочинку, необхідно враховувати вимоги психології й фізіології праці людини (вивчення працездатності людини, пов'язаної з втомою, нервовою напругою, монотонністю праці). Технічна естетика вивчає закономірності художнього проектування виробничих приміщень і обладнання.

Охорона праці працюючих в умовах інтенсивного переозброєння виробництва на базі комплексної автоматизації і механізації може бути забезпечена лише при всебічному врахуванні можливостей людини в трудовому процесі. В правильному розв'язанні цих завдань істотну роль відіграє ергономіка.

Ергономіка вивчає проблеми оптимального розподілу й узгодження функцій між людиною і машиною, формує оптимальні вимоги до засобів та умов діяльності, розробляє методи їх урахування при створенні й експлуатації техніки, що управляється та обслуговується людиною.

Раціональне поєднання можливостей людини і характеристик машини та відповідний розподіл функцій усередині системи істотно підвищують її ефективність і зумовлюють оптимальне використання людиною технічних засобів згідно з їх призначенням.

Взаємодія людини і техніки в системі виробництва (система «людина — машина — виробниче середовище») має розглядатися під час проектування і створення безпечних умов праці, вирішення завдань оптимізації. Це і є предметом ергономіки. В період широкого застосування нової техніки в усіх галузях народного господарства проблема оптимізації взаємовідносин людини з машиною і виробничим середовищем стала однією з головних.

Умови праці як система елементів та факторів вивчаються, аналізуються, оцінюються в різних галузях науки. Це, передусім, такі наукові дисципліни, як техніка безпеки, технологія виробництва, виробнича санітарія, фізіологія праці, ергономіка, охорона праці, технічна естетика, культура виробництва, організація виробництва та праці, гігієна праці, економіка праці, соціоекологія, управління виробництвом, безпека життєдіяльності та ін.

У конкретних дослідженнях охорона праці як наука базується на загальнонаукових підходах: комплексності, системності, особистісному гуманізмі, єдності наукового дослідження і практики, організації трудової діяльності з урахуванням людського фактора.

Комплексний підхід до охорони праці передбачає врахування організаційних, економічних, соціальних, психологічних, технічних, правових та інших аспектів управління в їх сукупності і взаємозв'язку.

Системний підхід відбиває взаємозв'язки між окремими аспектами охорони праці і виражається в розробці кінцевої мети, визначенні шляхів її досягнення, в створенні відповідного механізму управління, який забезпечує комплексне планування, організацію та стимулювання роботи з охорони праці. Системний підхід до вивчення основ охорони праці передбачає застосування різних методів дослідження, зокрема фізіологічних, психологічних, статистичних, математичних, соціальних тощо.

Методологічною основою дисципліни є аналіз умов праці, технологічних процесів, виробничого обладнання, робочих місць, трудових операцій, організації виробництва з метою виявлення шкідливих і небезпечних факторів, виникнення можливих аварійних ситуацій та визначення заходів щодо поліпшення умов праці.

Головна мета дисципліни — надати майбутнім фахівцям знання основ охорони праці, реалізація яких на практиці сприятиме поліпшенню умов праці, підвищенню її продуктивності, запобіганню професійним захворюванням, виробничому травматизму тощо.

Основним завданням охорони праці є гуманізація праці, під якою розуміють профілактику перевтоми, професійних захворювань, запобігання виробничому травматизму, підвищення змістовності праці, створювання умов для всебічного розвитку особистості. Завданнями охорони праці є також:

- знаходження оптимальних співвідношень між різними факторами виробничого середовища;
- впровадження норм гранично допустимих рівнів виробничих факторів, визначення ступеня шкідливості і небезпеки праці;
- розробка та планування заходів щодо поліпшення умов праці;
- забезпечення безпеки виконання робіт працівниками;
- впровадження технічних засобів і заходів щодо боротьби з травматизмом і профзахворюваннями;
- розробка методів оцінки соціальної та економічної ефективності заходів з удосконалення умов і охорони праці.

Основні терміни та визначення.

1. Під час виконання технологічного процесу за допомогою тих або інших засобів праці можливий контакт з небезпечною зоною, тобто виникає небезпека миттєвого пошкодження організму. Ці можливості обладнання або технологічних процесів називають **виробничими небезпеками**.

Умови праці на виробництві характеризуються не тільки трудовим процесом, але й навколишньою санітарно-гігієнічною обстановкою. Якщо при трудовому процесі навантаження падає головним чином на м'язову і нервову системи, то оточуюча обстановка (температура, вологість, забрудненість повітря, опроміненість, шум, освітлення та ін.) викликає зміни у функціонуванні органів дихання, кровообігу, зору, слуху людини. Кожний з цих факторів, а тим більш у сукупності, за несприятливих умов здійснює шкідливий вплив на організм, тому їх називають **виробничими шкідливостями**. Можливі перевантаження як окремих органів і систем, так і всього організму, що підвищує його втомлюваність, знижує реакції на можливі небезпеки, може призводити до захворювань, погіршення самопочуття, зниження працездатності.

Будь-яка діяльність пов'язана з потенційною небезпекою. У світі не існує абсолютно безпечних виробництв. Небезпека діяльності може бути кількісно оцінена таким поняттям, як ризик. **Ризик** визначається як відношення кількості тих або інших небезпечних наслідків за певний час до можливої кількості подій, тобто це ймовірність здійснення потенційної небезпеки.

Безпека - це такий стан умов праці, при якому з визначеною ймовірністю виключена можливість пошкодження здоров'я людини. Безпека - головна мета охорони праці. Отже, охорона праці - засіб досягнення безпеки людини на виробництві шляхом усунення небезпечних і шкідливих факторів.

Небезпечні і шкідливі виробничі фактори (НіШВФ) за природою дії можна поділити на такі групи:

1) **фізичні** (підвищене або понижене значення температури, вологості, швидкості руху повітря, барометричного тиску; підвищений рівень шуму, вібрацій, ультра- та інфразвуку; іонізуючих, електромагнітних, лазерних, інфрачервоних, ультрафіолетових випромінювань; недостатня освітленість або нераціональне освітлення робочої зони; підвищений рівень статичної електрики);

2) **хімічні** (хімічні речовини - гази, пари, аерозолі, рідини, що можуть потрапляти в організм через органи дихання, травлення, шкіру, слизові оболонки і справляти загальнотоксичну, задушливу, подразнювальну, канцерогенну, мутагенну дію, впливати на репродуктивну функцію);

3) **біологічні** (патогенні мікроорганізми - бактерії, віруси, грибки, та ін.);

4) **психофізіологічні:**

а) фізичні (статичні і динамічні) перевантаження організму (підйом і перенесення важких предметів; незручне положення тіла; тривалий тиск на шкіру, суглоби, кістки, м'язи);

б) фізіологічні перевантаження (органів кровообігу, дихання, голосових зв'язок та ін.); в) нервово-психічні перевантаження (розумова перенапруга, емоційні перевантаження, перенапруга аналізаторів - органів зору, слуху, монотонність праці);

г) гіподинамія (недостатня рухова активність);

5) **травмонебезпечні** (рухомі машини і механізми; відкриті рухомі елементи устаткування; гострі кромки та нерівності на устаткуванні, інструменті, заготовках; конструкції, що руйнуються; підвищена температура поверхні устаткування, матеріалів; підвищена напруга в електричному колі, замкнення якого може здійснитись через тіло людини; предмети, що падають; розташування робочого місця на висоті; їдкі розчини кислот та лугів).

До **небезпечних** належать фактори, які за певних умов призводять до травми або раптового різкого погіршення здоров'я чи загибелі людини, до **шкідливих** - ті, що за

певних умов здійснюють негативний вплив на працездатність, здоров'я людини та викликають професійні захворювання.

Зазначені вище фактори з точки зору дії на людину поділяються на *активні, пасивно-активні і пасивні*. До *активних* належать фактори, що містять в собі енергетичний ресурс (енергія рухомих елементів, термічна, електрична, електромагнітна, хімічна енергія, біологічні і психофізіологічні фактори). До *активно-пасивних* - фактори, які активізуються за рахунок енергії людини або стану поверхні (гострі нерухомі елементи, нерівні або з малим тертям поверхні, якими пересувається людина). До *пасивних* належать фактори, що діють посередньо, побічно (корозія, недостатня міцність конструкцій, підвищені навантаження на обладнання, що призводить до поломок, руйнування та інших аварій).

НіШВФ характеризуються потенціалом, якістю, часом існування або дії на людину, ймовірністю появи, розміром зони дії.

Потенціал фактора визначається кількісно, наприклад, рівень шуму, напруга електричного струму, концентрація шкідливої речовини в повітрі. *Якість* фактора - це його специфічні особливості, наприклад, частотний спектр шуму, частота електричного струму, дисперсність пилу, частота електромагнітних випромінювань. Простір, де постійно діють або періодично виникають НіШВФ, які можуть діяти на людину, називається **небезпечною зоною**. Небезпечні зони можуть бути постійними або тимчасовими. Вони характеризуються геометричними розмірами, а змінні зони - ще і ймовірністю виникнення. Небезпечні зони можуть бути локальними, розміри яких сумісні з розмірами людини, і розгорнутими, які суттєво перевищують їх.

Умови, за яких складається можливість дії на людину НіШВФ, визначає **небезпечну ситуацію**. Вона пов'язана з просторовим і часовим суміщенням людини і небезпечної зони. Важливе значення у ймовірності нещасних випадків має можливість виникнення екстремальної небезпечної ситуації, що пов'язане з порушенням ритму праці. Слід зазначити, що більшість нещасних випадків виникає саме при порушенні нормального ритму праці. Тому для попередження травматизму дуже важливе значення має забезпечення нормального, стабільного ритму праці, попередження перебоїв у технологічному процесі, усунення штурмівщини і авралів.

Міжнародне співробітництво у галузі охорони праці

Особливого значення набуває міжнародне співробітництво з охорони праці.

Воно полягає у вивченні, узагальненні та впровадженні світового досвіду з організації охорони праці, поліпшення умов і безпеки праці;

у виконанні міжнародних договорів та угод з охорони праці;

проведенні й участі в наукових та науково-практичних конференціях і семінарах з охорони праці.

Важливими міжнародними актами з питань охорони праці є міжнародні договори і міжнародні угоди, до яких приєдналась Україна в установленому порядку.

9 грудня 1994 р. главами урядів країн СНД було прийнято Угоду про співробітництво в галузі охорони праці.

Угода передбачає узгодженість дій при встановленні вимог охорони праці до машинобудівної продукції, технологій, матеріалів та речовин при створенні засобів захисту працівників;

розробку й реалізацію міждержавних програм і технічних проектів;

створення єдиної системи показників та звітності в галузі охорони праці.

Значне місце серед міжнародних договорів, якими регулюються трудові відносини, займають конвенції Міжнародної організації праці (МОП).

Остання була створена у 1939 р. як автономна інституція при Лізі Націй, а з 1946 р. — як перша спеціалізована установа ООН.

Головною метою МОП, згідно з її Статутом, є сприяння встановленню миру на основі соціальної справедливості, поліпшення умов праці і життя працівників усіх країн.

До основних напрямів діяльності МОП належать:

— участь у міжнародно-правовому регулюванні праці шляхом розробки та ухвали нормативних актів (конвенцій і рекомендацій) з питань умов праці і життя працівників;
— розробка й здійснення міжнародних цільових програм, спрямованих на вирішення важливих соціально-трудова проблем (зайнятості, умов праці та ін.);
— надання допомоги державам — членам МОП в удосконаленні національного трудового законодавства, професійно-технічної підготовки працівників, поліпшення умов праці шляхом виконання міжнародних програм технічного співробітництва, проведення дослідницьких робіт та видавничої діяльності.

Законотворча діяльність Міжнародної організації праці здійснюється шляхом розробки й реалізації конвенцій та рекомендацій МОП, які відповідали б умовам праці, що постійно змінюються.

Конкретні напрями МОП з охорони праці — це викорінення дитячої праці, запобігання нещасним випадкам на виробництві, роботи без аварій на хімічних підприємствах, рівність щодо умов праці різних категорій працівників, досвід створення безпечних умов у розвинутих країнах тощо.

Вагома частина конвенцій МОП стосується питань охорони праці.

Це, зокрема, такі конвенції, як

- № 32 — про захист від нещасних випадків трудящих, зайнятих на завантаженні чи розвантаженні суден;
- № 115 — про захист трудящих від іонізуючої радіації;
- № 119 — про забезпечення машин захисними пристроями;
- № 120 — про гігієну праці в торгівлі та установах;
- № 129 — про інспекцію праці в сільському господарстві;
- № 155 — про безпеку праці, гігієну праці й виробниче середовище;
- № 174 — про запобігання великим промисловим аваріям;
- № 176 — про безпеку і гігієну праці в шахтах тощо.

На сьогодні уряди, політики, соціальні партнери, вчені та страхові компанії більшості країн Європи — ЄС (Європейського Союзу) приділяють зростаючу увагу пошукам шляхів, що ведуть до поліпшення виробничого середовища, посилення охорони праці.

Створено Європейський фонд поліпшення умов життя і праці, який є однією з організацій Європейського Союзу.

16 червня 1994 р. було укладено Угоду про партнерство й співробітництво між Україною та ЄС.

Видано низку указів, постанов, спрямованих на створення необхідних правових і організаційних засад для виконання цієї Угоди;

затверджено Стратегію інтеграції України до ЄС;

започатковано розроблення галузевих та національної програм інтеграції.

Серед зазначених заходів центральне місце відведено питанням адаптації національного законодавства до законодавства ЄС, виявлення й усунення окремих розбіжностей між нормативно-правовими актами.

Розглянемо окремі директиви ЄС, що співвідносяться із Законом України «Про охорону праці», а саме: 89/391/ЄЕС «Про здійснення заходів щодо поліпшення безпеки і охорони здоров'я найманих працівників під час роботи» та 89/654/ЄЕС «Про мінімальні вимоги безпеки і захисту здоров'я на робочих місцях».

Перша з них організаційно та за змістом розділів і статей побудована так, щоб підкреслити найважливіший висновок: головними суб'єктами у створенні безпечних та нешкідливих умов праці є роботодавець і працівник, а всі інші структури виконують допоміжну функцію у забезпеченні нормальних взаємостосунків між ними.

Виходячи з такої ідеології ринкового суспільства, будуються два основні розділи директиви: «Обов'язки роботодавців», що складається з восьми статей, де йдеться про принципи й конкретні питання організації охорони праці на підприємстві — від загальних обов'язків роботодавця оцінювати ризики, вживати профілактичних заходів, чітко діяти у разі виникнення аварій і пожеж до його обов'язків створювати необхідні служби, забезпечити навчання працівників, співпрацювати з ними та з їх уповноваженими, своєчасно інформувати працівників про стан справ і будь-які дії, що можуть вплинути на безпеку і охорону здоров'я, — та розділ «Обов'язки працівників», у якому сконцентровано основний набір вимог до працівника, починаючи з того, що він зобов'язаний під час роботи сам турбуватися про здоров'я та безпеку — як свою особисту, так і оточуючих людей. Щодо організації охорони праці на інших рівнях, то директива вимагає від держави лише підтвердження вищезазначених положень національними нормативно-правовими актами та забезпечення відповідного нагляду і контролю за їх виконанням.

Дані положення ЄС суттєво різняться з підходами, що використовуються у чинному законодавстві України. Поряд з роботодавцями і працівниками ми висуваємо на

передній план безліч інших суб'єктів, будуємо над підприємством цілу систему державного управління охороною праці, визначаємо її складові елементи — починаючи від уряду, спеціально уповноважених органів, міністерств, об'єднань підприємств, їх служб і закінчуючи місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування. Як наслідок ці структури частково беруть на себе й відповідальність за стан охорони праці на місцях, а у конкретного роботодавця виникають додаткові причини для виправдань своєї злочинної діяльності або бездіяльності: мовляв, не я один винний у загибелі працівника, всі ланки управління і нагляду не спрацювали.

Друга директива (89/654/ЄЕС) містить основні вимоги з охорони праці, що мають бути враховані при організації робочих місць як у виробничих приміщеннях, так і на відкритому повітрі. Вони знову ж таки подаються через призму обов'язків роботодавця: держава лише визначає правові межі та вимоги безпеки й охорони здоров'я стосовно робочих місць, а завданням роботодавця є безумовне виконання цих вимог щодо кожного робочого місця будь-яким способом, який є для нього найбільш сприятливим і економічно вигідним. У даній та інших директивах, як правило, не ставиться за мету жорстко нормувати конкретні показники чи параметри безпеки, а застосовуються загальні формулювання кінцевої мети, якої має досягти роботодавець. Наприклад, «будівлі, в яких розміщуються робочі місця, за своєю конструкцією та міцністю повинні відповідати характеру їх використання», «освітлення в робочих приміщеннях і у проходах повинно виконуватися таким чином, щоб воно не могло стати причиною нещасного випадку» — з охопленням практично всіх вимог, що характеризують безпеку й умови праці на виробництві (вимог до споруд, електроустановок, аварійних проходів, проїздів, небезпечних зон, приміщень санітарно-побутового призначення і для відпочинку тощо).

Аналізуючи положення директив ЄС, слід зазначити, що в умовах ринкової економіки основою відносин між головними суб'єктами — роботодавцем і працівником — є закон, а права цих суб'єктів та громадян у цілому надійно захищаються досить розвинутою судовою системою. Отже, у разі виникнення спору спрацьовує схема, за якою сам факт ушкодження здоров'я або загибелі працівника на виробництві є підтвердженням невиконання роботодавцем тих чи інших загальносформульованих норм законодавства. Питання ж про співвідношення конкретних профілактичних заходів, які вживалися роботодавцем, і заходів, рекомендованих йому відповідними державними інститутами, страховими компаніями, науково-дослідними або іншими організаціями з охорони праці, стає питанням другого рівня, що відіграє лише допоміжну роль у розгляді конфліктів (але набуває принципового значення для роботодавця, який під тиском економічних та інших важелів впливу змушений зробити правильні висновки на майбутнє і врахувати рекомендації зазначених організацій).